

Uitwerking aantekeningen Workshop

Gegevensmanagement 30/ 10'19

---

1. Opening & Kennismaking

Wim Stolk opent de workshop en neemt het programma door van de middag.

Alle deelnemers tekenen hun eigen Avatar op het bord en schrijven daarbij wat zij graag terug zien na deze workshop. Wat zij niet terug willen zien en wie zij zijn als zij zich niet met gegevensmanagement bezig houden (zie foto's?).

De deelnemers waren:

- Jaap van den Berg (Adviseur bij DUO) , hij zal ook de pitch doen van de Gegevensverkeerswet
- Emile van der Maas (Strategisch adviseur voor ICT-architectuur en duurzame organisatie(herinrichting) , hij zal de pitch doen van Wendbaar wetgeven
- Arjen de Ruiter (Informatiearchitect bij EZ/ RVO)
- Ralph Barten (Enterprise Architect bij SVB Sociale Verzekeringsbank)
- Wilfried Bloemberg (Strategic Business Architect bij de Belastingdienst)
- John Zwart (Informatie- en applicatiearchitect bij Raad voor de Kinderbescherming)
- Reeeward Bousema (Enterprise en Domein architect bij de KvK)
- Henk Nijstad (Domeinmanager Onderwijsstandaarden bij Kennisnet, ROSA)
- Dick Krijtenburg (Senior adviseur bij Geonovum)
- Radbout van der Linden (Beleidsadviseur Gegevensmanagement bij de Gemeente Breda)
- Wim Stolk (Gegevensmanagement Datamanagement Datagovernance)
- Eric Brouwer (Programmamanager NORA)
- Marieke Vos (Beheerder NORA)
- Sandra van Dalen (Secretaris Gebruikersraad NORA)

Aan de hand van deze workshop is de centrale vraag die we willen beantwoorden of het framework van de NORA houdbaar is, of dat er iets aangepast zou moeten worden. Het is belangrijk een visie te ontwikkelen op het thema gegevensmanagement.

Belangrijk hierbij is om vier deelvragen beantwoord te hebben:

1. Wat zijn de randvoorwaarden van de visie?
2. Wat moet er in de visie?
3. Wat komt overeen tussen de verschillende ideeën?
4. Wat verschilt tussen de verschillende ideeën?

Gedurende de hele middag kan men zijn antwoorden kwijt op de verschillende flipover vellen (zie foto's)

2. Uitgangspunten van een visie

Wim geeft aan dat er al is nagedacht over de uitgangspunten van een visie en legt deze uitgangspunten ter discussie voor aan de deelnemers:

- Trendongevoelig
- Toekomstbestendig
- Techniekvrij
- Ruimte voor voor- en tegenargumenten

- Product moet deelbaar zijn en gedeeld worden

De deelnemers geven aan dat er ook nagedacht moet worden waarom er een visie nodig is. Wil je een probleem oplossen bijvoorbeeld. Het zou een doel moeten dienen, het is je bestaansrecht.

Goede uitgangspunten zouden toekomstbestendig moeten zijn. En wil je uitgangspunten benoemen, of principes (een voorbeeld van principe wordt genoemd b.v. transparantie).

Ook wordt stilgestaan bij de definitie van een visie. Is het een aansprekend beeld van waar je naar toe wilt? Is het een gedeelde stip op de horizon? Is het de reden van je bestaan? Wat wil je uitdragen naar de wereld om je heen?

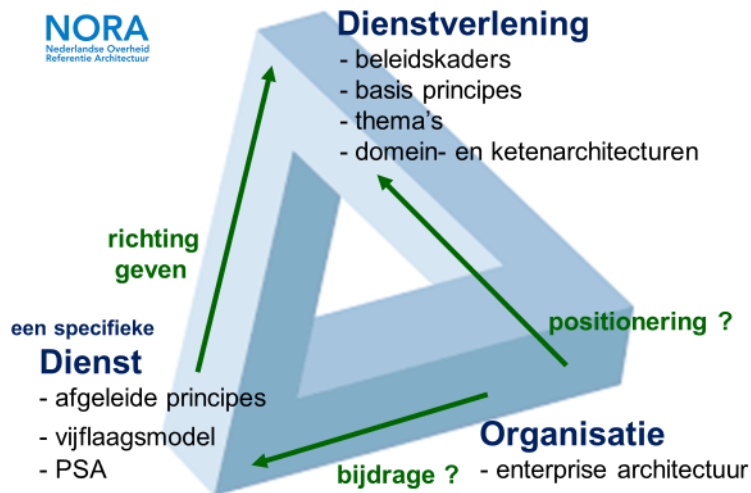
3. Visie Eric Brouwer NORA

Eric refereert aan een presentatie (Gegevens de baas) die hij op 4 april 2019 heeft gegeven in Amersfoort over gegevensmanagement en geeft aan dat gegevens de bron zijn van onze informatievoorziening.

Een deel uit de presentatie gaat over het 5-laagsmodel van de NORA.

Daarna tekent hij een driehoek:

De NORA richten we op 3 aspecten:

1. Inzicht geven in de dienstverlening van de overheid i.r.t. maatschappelijke vraagstukken
Dat doen we door onder meer:
  - a. Overzicht van en samenhang tussen actuele beleidskaders
  - b. Daarop afgestemde BasisPrincipes (BP's) waarmee we richting kunnen geven aan (nieuwe) diensten
  - c. Vijflaagsmodel op landelijk niveau: hoe de basis in Nederland is geregeld
  - d. Generieke Thema's

2. Pragmatische handvatten voor het (her)ontwerp van een specifieke dienst
Dit betreft met name:
  - a. BP's invullen voor het "richten" van deze dienst
  - b. Globaal inzicht verkrijgen via invulling van het Vijflaagsmodel voor deze dienst
  - c. Afgeleide Principes (AP's) waarmee we deze dienst kunnen (her)inrichten
  - d. Een Handleiding voor het maken van een goede Project Start Architectuur (PSA)

3. De bijdrage daaraan van een overheidsorganisatie
Dit is in de NORA nog zeer beperkt uitgewerkt door de eerdere afspraak dat de NORA zich richt op interoperabiliteit en dat de Enterprise Architectuur (EA) van een organisatie daar dus buiten valt. Wel komen we in thema's als Beveiliging, Privacy en Zaakgericht Werken, meer en meer aspecten tegen die de bedrijfsvoering (en dus ook EA) van een organisatie raken.
  - a. Wat is de bijdrage van (de EA van) een organisatie aan relevante Domein- en Ketenarchitecturen van de overheid?
  - b. Wat is de bijdrage van (de EA van) een organisatie aan het ontwerp van de (nieuwe) specifieke dienst?

Organisaties en wat zij kunnen toevoegen aan de Dienst en de Dienstverlening nog onvoldoende belicht wordt in de NORA. Meestal zijn de Enterprise Architecten daarmee bezig en elke organisatie en/of afdeling binnen een organisatie kijkt vanuit zijn eigen koker. Met deze driehoek geeft Eric aan wat de toegevoegde waarde is van het deel (overheids-)Organisaties voor de Dienst en de Dienstverlening. De NORA maakt verbinding tussen domeinen.

Eric geeft aan dat het belangrijk is dat je meer deelt over wat je doet. Misschien zijn anderen er ook al mee bezig en gebruikt deze driehoek in de discussie tijdens de pitches.

Als reactie op het 5-laagsmodel wordt aangegeven dat het netwerk onderaan staat, terwijl men in organisaties vanuit het netwerk moet werken, om je klant tevreden te houden. Dus netwerk zou wat hen betreft bovenaan moeten staan.

Eric geeft aan dat het niet uitmaakt waar je begint. In principe loopt de dienstverlening door de 5 lagen heen en komen de 5 lagen elke keer weer terug en is het meer iets circulairs en dan kan netwerk ook bovenaan staan. Het 5 laagsmodel is een view en kan elke vorm van sortering hebben.

Eric legt het 5-laagsmodel verder uit. Zie ook <https://www.noraonline.nl/wiki/Vijflaagsmodel>

Er wordt aangegeven dat er veel verscheidenheid is aan wetten en regelgeving. Dit zijn papieren blauwdrukken/ structuren en dat geeft spanning in de dienstverlening.

De kern is om in gesprek te gaan op basis van de driehoek. Een goed voorbeeld hiervan is ROSA. Zij zijn in gesprek gegaan met de CIO offices op basis van het 5 laagsmodel en hebben gevraagd hoe het domein is georganiseerd, wat er in gaat veranderen en de vraag hoe men hierop gaat reageren. Op deze manier heeft ROSA veel beschreven. Zie ook:

[https://www.noraonline.nl/wiki/ROSA_\(Referentie_Onderwijs_Sector_Architectuur\)](https://www.noraonline.nl/wiki/ROSA_(Referentie_Onderwijs_Sector_Architectuur))

Het zou mooi zijn als gegevensmanagement meer grip zou krijgen op wet-en regelgeving en dat nieuwe wetten getoetst worden op het feit dat beleidsmakers en juristen geen zaken bedenken, die in de uitvoering voor 10 jaar ellende zorgt.

Wellicht zou in het midden van de driehoek het woord "gegevens" gezet moeten worden. En zou je richting de hoeken lijntje moeten trekken en het proberen te benoemen.

4. Plenaire aanzet en toelichting

Wim licht de 4 flipovervellen toe en vraagt of iedereen n.a.v. de bovenstaande informatie de volgende punten op de flipovers wil vullen:

- a) Wat zijn de randvoorwaarden van de visie?
- b) Wat moet er in de visie?
- c) Wat komt overeen tussen de verschillende ideeën?
- d) Wat verschilt tussen de verschillende ideeën?

5. In twee groepen: Wendbaar Wetgeven en Gegevensverkeerswet

Wim geeft de inleiding voor de verdeling van de twee groepen en introduceert de onderwerpen.

Hij gaf aan dat men merkt dat in de discussies het afgelopen jaar twee tegenstrijdige bewegingen terug werden gezien:

- a) De meeste problemen ontstaan in de wetten, dus we moeten daar iets aan doen voordat we ze op kunnen lossen.
- b) In de praktijk gaat nog een hoop fout dat we op kunnen lossen zonder de wet te veranderen – en als we dat goed doen kunnen we wellicht de wetgever ook overtuigen.
De vraag is om vanuit de pitch Gegevenswetgeving en Wendbaar Wetgeven op te schrijven wat je in de visie denkt nodig te hebben en elkaar probeert te vinden in een presentatie/ plaatje.

Opbrengst groepsdiscussies

Jaap van den Berg geeft in zijn presentatie aan dat gegevensverkeer meestal via een universeel patroon verlopen. Daarbij zijn actoren betrokken in verschillende rollen. Gegevens worden op verschillende manieren verwerkt door de diverse actoren. Er wordt vastgelegd, gekopieerd, overgezet, vertaald, gewijzigd, actueel

gehouden, gebruikt en verwijderd. Hierbij wordt veel gedupliceerd en komen veel gegevens niet meer uit de bron. Tevens zijn dit handelingen uit een papieren tijdperk.

Als je er een goede analyse op los laat dan hou je veel minder verwerkingen over. B.v. tussen de actor "verstrekker" en "uitvoerende" zal de verstrekker voornamelijk vastleggen, actueel houden en verwijderen en de uitvoerende alleen nog maar gebruiken. Dit betekent b.v. dat je niet meer hoeft te dupliceren (maar wel b.v. cashen), minder datalekken, minder werk.

Jaap geeft aan dat in 9834 wetten allemaal los van elkaar iets zeggen over het gegevensverkeer. Hierdoor wordt het onmogelijk om domein overstijgend samen te werken. Zijn stelling is dus:

"Maak een gegevensverkeerswet"

In deze wet leg je vast welk gedrag vertoont moet worden om gegevens uit te wisselen. Net als in de verkeerswet, waar b.v. wordt afgesproken dat we in Nederland rechts rijden. Dit leidt dan vanzelf tot kwaliteitscriteria. En minder wetten.

Opmerkingen vanuit de groep:

- Je gaat dan ook andere gegevens opslaan. Namelijk niet meer de gegevens zelf, maar of je de gegevens juist hebt uitgevraagd (juiste algoritmes).
  - De wet gaat bepalen dat er genormaliseerd moet worden
  - Je krijgt een auditable trail
  - De wetten moeten getoetst worden aan de kwaliteitsnormen
b.v. verzin geen nieuwe termen/ of leg uit waarom er een nieuwe term moet komen en je neemt niet daardoor niet meer alle uitzonderingen op.
  - Meer standaardiseren en uniformeren/ normaliseren. De flexibiliteit blijft dan door de algoritmes.
- Jaap geeft aan dat hij uitwisselen los heeft gemaakt van gebruik. Het uitwisselen is generiek te regelen via zo'n wet. Jaap geeft aan dat de Algemene Wet Bestuursrecht een mooi voorbeeld is. Je maakt de parameters eenvoudige, maar het wetten maken beperkter.

Opbrengst Pitch gegevensverkeerswet

Stelling: *"Met een gegevensverkeerswet zullen we onze wetten over gegevensuitwisseling uniformeren."*

Deze formulering is nog niet af. Er zal nog gekeken moeten worden naar een eenduidige formulering en misschien is het een idee om de stelling vanuit de gebruiker te formuleren.

Iedereen deelt de conclusie dat er nog veel keuzes in gemaakt moeten worden en dat vele wetten genormaliseerd zouden kunnen worden, waardoor je nog maar een paar regels per wet overhoudt. Dit kan je doen middels ArchiMate (Active-behavior-passive), wat wereldwijd gebruikt wordt als de standaardtaal binnen architectuur.

Opmerkingen groep:

- Bij een gegevensverkeerswet hoort dan ook een vorm van handhaving en een examen.

Opbrengst Pitch BRP

Jaap geeft aan dat de Operatie BRP (basisregistratie personen) is gestopt. Echter de wet BRP is blijven staan. De vraag is nu vanuit het ministerie BZK om een toekomstvisie te ontwikkelen.

Jaap heeft de brief van minister Knops als uitgangspunt genomen en heeft daar alle wensen van de minister uit gehaald en op een rijtje gezet. Vervolgens heeft hij deze uitgangspunten iets geabstraheerd en hier een inhoudsopgave van gemaakt (zoals Naam, doel, richting gevende principes, omschrijving, consequenties etc.) Deze heeft hij naast een aantal relevante

beleidsstukken gelegd, om te bezien welke visie er al over bestaat. Zo is hij tot een matrix gekomen van thema's waar al een toekomst visie over bestaat.

Graag zou hij vanuit de NORA advies willen hebben als het gaat om de relatie van de principes, uitwerking en implementatie. En zijn document met de principes en afgeleiden principes van de NORA willen plotten. En zo alle stukjes hiermee verbinden tot één visie, waar iedereen het mee eens is.

Wie willen meedoen aan deze exercitie? Wim Stolk, Reeeward Bousema, John Zwart en Henk Nijstad geven aan hieraan mee te willen werken en gaan aan Eric Brouwer vragen of hij zich ook aan wil sluiten.

Opmerking vanuit de groep:

- Dit klinkt als een ROSA scan. Zo'n scan zorgt ervoor dat architectuur actueel blijft.
- Over de onderdelen algoritme en inscriptie in de matrix van Jaap wordt nog niet veel over gezegd in beleidsstukken, dus dat moet nog ontwikkeld worden.
- Alle andere thema's zijn waarschijnlijk nog niet dekkend beschreven in de beleidsstukken, dus daar moet nog wel naar gekeken worden.

Jaap geeft aan dat BRP een doelmatigheidsdoelstelling is richting beheer en gebruik voor gemeenten. Eigenlijk staat er niet meer of minder in de BRP; Inmenging van de overheid neemt af, bestuurders bepalen en er wordt een bijdrage geëist.

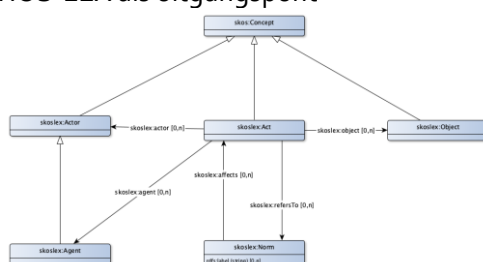
Opbrengst Pitch Wendbaar Wetgeven

Emile van der Maas geeft een korte inleiding op het onderwerp Wendbaar Wetgeven. De basis hiervan is een promotie onderzoek Mariette Lokin: 'Wendbaar Wetgeven; de wetgever als systeembeheerder'(oktober 2018).

"Wet -en regelgeving is zo geschreven dat ze proactief (snel aan te passen tijdens het maken en met stakeholders afgestemd) en goed (uitvoeringstoets) uitvoerbaar is".

Met daarbij nog de volgende aandachtspunten benoemd door de groep:

- Is er al eens een businesscase gemaakt. Wat levert het voor wie op? Voordelen zijn (nog) niet goed aan te tonen.
- Waar ligt de verantwoordelijkheid voor een goede wet? Bij de politiek, bij juristen, bij bestuurders? Flexibiliteit van wetgeving ga je niet op dit niveau vinden.
- Getoetst op het 5-laagsmodel en uitvoerbaarheid, toepasbaarheid etc.
- Bij nieuwe wetten
- Nog vóór dat de wet een wet is
- Bijsturen binnen een wet zo snel mogelijk. Dat betekent dat een wet begrijpelijk moet zijn en dat er ruimte ingebouwd moet zijn voor een andere invulling
- Uitvoeringstoets: haalbaarheid, toezicht, tijdigheid, impact op andere organisaties, procesarchitectuur, procesmodel, informatiemodel, semantiek (gegevensmodellering), wetgevingseditor
- Wendbaarheid van de wet kan alleen als je niet teveel in de wet vast wilt leggen
- Iedereen moet met gegevens LEREN omgaan
- Gebruik SKOS-LEX als uitgangspunt

- Niet alleen horizontaal semantisch vlak, maar ook aandacht voor verticaal semantisch vlak (Synon, Komon). Toetsen aan MIM, dan duidt je informatiemodellen, aangevuld met een model van definities (b.v. 20 definities van een varken)
- Het zou mooi zijn om in een proefpilot met juristen en beleidsmakers te experimenteren. B.v. door hen tijdens het maken van wetten een lijst met termen te kunnen laten zien, die al in andere wetten voorkomen, zodat zij niet opnieuw een andere term ontwikkelen.
- Zijn er organisaties die wetgeving via machine learning screenen (SAS, ZYLAB, etc.)?
- Juristen hebben regelmatig dezelfde teksten/ werkzaamheden, dus veel zaken zouden generiek moeten kunnen

6. Call to action/ vervolg

Er is veel input gegeven. Belangrijk is dat dit nu verder wordt uitgewerkt door de expertgroep. Het zou een idee zijn om stukjes via het eigen social media netwerk te posten en via de NORA Online pagina Gegevensmanagement. Om zo te delen dat er een groep mee bezig is en wat de expertgroep dan allemaal aan het doen is. Hiermee trigger je wellicht dat anderen reageren, die er ook mee bezig zijn.

Afspraak is dat alle aantekeningen worden uitgewerkt in één discussiestuk voor de NORA Online pagina Gegevensmanagement en dat daarnaast kleine stukjes (b.v. statements, plaatje 5 laagmodel, uitspreken, foto's) via social media worden gedeeld door Ralph, John en Emile en dat zij een mailtje sturen aan de rest van de groep als reminder dat zij ook stukjes delen via hun eigen social media netwerk.